

Magyar Képzőművészeti Egyetem

Doktori Iskola

Az ember melegségre vágyik

Munka, lakhatás és energia változásai a modernitás során

a testhő fogalmának tükrében

DLA értekezés

Máté Dániel

Budapest

2025

Témavezető: Dr. Habil Albert Ádám DLA

Tézisek

Magyar nyelvű tézisek

1. Az élelmiszer termelés és az otthon energia ellátásának centralizálása és iparosodása a modernitás során a szubjektum újfajta meghatározottságát eredményezte. A 19. és 20- században, a szénhidrogének kitermelése és az ipari forradalom következtében mind az energiatermelés, mind pedig az élelmiszer termelés iparosodott, ezáltal részben vagy egészében kivonta az étkezést, a lakhatást, és a lakás energia ellátását a korábbi vernakuláris gyakorlatok köréből. A legszemélyesebb és legegységibb, a test hője, a test metabolizmusa vált ideológia és politika terévé.
2. Étkezés és energia a felvilágosodás kezdetétől egészen a kortárs jelenig, mind a materiális mind a szimbolikus síkon inherensen összekapcsolódik. Az anyagi síkon ez a kapcsolat a szénhidrogének kitermelése és az energia és élelmiszer termelésre és elosztásra gyakorolt hatásában érhető tetten. Szimbolikusan pedig a szénhidrogén kitermelés által létrejött új termelési viszonyok az emberről alkotott képet is megváltoztatták, az emberi testet magát is ipari folyamatok összességére redukálták.
3. A modernitás során az élelmiszer és energia termelés és elosztás területén létrejött nagy léptékű infrastruktúrák egyszerre nyújtották a materiális igények kielégítésének ígéretét és eredményeztek megkötöttséget azáltal, hogy valamilyen fennálló igényre technológiai választ adva kivonták azt az egyéni döntés köréből. Ezáltal olyan „radikális monopóliumot” hoztak létre, ami látszólag lehetetlenné tette egy alternatív rendszer elképzelését (Illich 2009). Az így létrejött rendszerek mind materiálisan mind a köztudatban olyan helyet foglalnak el ami egyre nehezebbé teszi megváltoztatásukat.
4. Habár a kutatás a történeti kontextussal, az elmúlt száz évben végbement változá-

sokkal foglalkozik, kiindulópontja, hogy az ezen változások során létrejött rendszerek és kötöttségek a jelenben is meghatározzák a szubjektum életterét.

5. A művészeti kutató pozíciója és a művészeti kutatás eszköztára lehetőséget biztosít, hogy egymástól elkülönülő, külön-külön jól feltárt kutatási területeket egy személyes pozíción keresztül szintetizáljon.